

relevant

geloof / kerk / mens / maatschappij
bisdom Antwerpen / juli-augustus 2016

Barmhartigheid als structuur

© Kaat Van haesendonck

ZIN EN ZON

DE VREUGDE
VAN DE LIEFDE

BROWNIES & DOWNIES

BARMHARTIGHEID
BIJ HOSEA

Relevant - Nummer 04
TWEEMAANDELIJKS
Juli-augustus 2016

Afgiftekantoor 2099
Antwerpen X - P 914402
www.relevant-bisdomantwerpen.be

Veel gelovigen, veel leeftijden, veel kleuren in de pinksterviering op 15 mei in de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal. Een vijftigtal (jong)volwassenen uit het hele bisdom spraken eenzelfde taal: ze wilden en mochten er allen het sacrament van het vormsel ontvangen uit de handen van mgr. Bonny.

INHOUD

Woord van de bisschop	3
Barmhartigheid als structuur	4
Barmhartigheid bij de profeten: Hosea	8
De Vreugde van de Liefde	10
Uitneembare katern: 'Zin en zon'	1-8
Groep in de kijker: Brownies & downieS	11
De kiosk	12
Vorming	14
Doorkijk	15
Jongerenkatern	16
Was jij erbij?	18
Het voorval	20

COLOFON

Relevant, het diocesane magazine van het bisdom Antwerpen, verschijnt tweemaandelijks.
Verantwoordelijk uitgever is Olivier Lins, Schoenmarkt 2, 2000 Antwerpen.
Hoofredactie: Ilse Van Halst
Redactieraad: Johan Govaerts, Saskia van den Kieboom, Jan Kint, Olivier Lins, Rita Peeters, Kristin De Raeymaecker, Martha Hoffenkamp, Lea Verstricht
Redactie en abonnementen: Relevant, Groenenborgerlaan 149, 2020 Antwerpen, 03 287 35 83, relevant@bisdomantwerpen.be, www.relevant-bisdomantwerpen.be.
Een jaarabonnement kost 20 euro. Jongeren betalen 10 euro. Abonnees in het buitenland betalen 40 euro. Een steunabonnement kost 50 euro.
Abonneren kan op IBAN: BE45 7350 3165 1589, BIC: KREDBEBB van vzw Bisdom Antwerpen – Relevant met duidelijke vermelding van naam en adres voor wie het abonnement bestemd is.

"Als Kringwinkel maken we voortdurend de moeilijke evenwichtsoefening tussen het uitwerken van een professioneel imago en onze sociale doelstellingen", zegt directeur Danny Vercauteren.

© Frank Bahmüller

EEN UITGESTOKEN HAND

Met de vakantie in zicht en om onze 'mooiste' kant te laten zien aan toeristen, worden straten in onze steden elke ochtend schoongeveegd. Niet alleen om het vuil en de hondenoep te verwijderen, maar ook om de straatzwerfers en daklozen naar minder zichtbare oorden

weg te bonjournen. Pinnen op de dorpels van huizen of in de luifels van flatgebouwen moeten bovendien verhinderen dat zij zich er 's nachts nestelen als beschutting tegen de wind of regen. Wat doen wij met een uitgestoken hand van een dakloze op ons pad? Duwen we ze weg? Geven we een aalmoes om ons geweten te sussen? Of doen we meer?

In dit nummer van *Relevant* staan we stil bij de spanning tussen het verlangen om te helpen en het botsen op muren. Hoe kun je als goed doel of organisatie daadwerkelijk hulp bieden, structureel en op lange termijn, maar ook zelf gezond blijven?

Omdat in de vakantie iedereen zin heeft in zon, zochten we in de schaduw van de zeven collegiale kerken, deze zomer 'hartelijk verbonden', leuke uitstapjes. Met de uitneembare middenkatern kan je al fietsend of stappend een ander stukje bisdom ontdekken en even uitpuffen op een terrasje bij wat lekkers. Of je kunt even flirten met de grens in de Belgische enclave Baarle-Hertog, waar bijzondere mensen je in de watten leggen in hun lunchcafé.

Tot slot geven we Thomas Knieps het woord om zijn licht te laten schijnen op de postsynodale exhortatie *Amoris Laetitia* van paus Franciscus over het gezin, die blaakt van pauselijke barmhartigheid. Wat wij hier in onze contreien en ons bisdom verder mee aan moeten, zullen we volgend jaar uitdiepen.

Relevant wenst je een zinnige zomer!

Ilse Van Halst

© Johan Govaerts

GROOT ZIJN IN IETS KLEINS

Er zijn noden die je niet kan wegpraten of wegdenken. Daarvoor zijn ze veel te concreet. Wie dorst heeft, wil geen gesprek over drank voeren. Hij verlangt naar een glas water. Wie honger geeft, wil geen uitzending over koken zien. Hij verlangt naar een bord voedsel. Wie werkloos is, heeft geen boodschap aan statistieken en debatten. Hij verlangt naar een baan. Wie kansarm is, zit niet te wachten op formulieren en kantoren. Hij verlangt naar een bondgenoot. Wie eenzaam is, heeft niet genoeg aan radio en televisie. Hij verlangt naar iemand die op bezoek komt. Het verschil zit

hem niet in de taal noch in grote theorieën, maar in de concrete stap en het kleine gebaar.

Bestaat het dat in onze welvoorzene maatschappij mensen niet weten wat of waar ze morgen zullen eten? Ja, het bestaat. Bestaat het dat in onze stijlvolle samenleving mensen niet weten waar of hoe nieuwe kleren te kopen? Ja, het bestaat. Bestaat het dat in onze statige steden mensen in een vochtige achterkeuken of een onverwarmde zolderkamer wonen? Ja, het bestaat. Bestaat het dat in onze rijke samenleving mensen maandelijks enkele honderden euro's tekortkomen om hun verplichte kosten te betalen? Ja, het bestaat. Het is niet prettig om dat te moeten erkennen. Soms schamen we ons ervoor, en terecht. Veel hulpverlening moet eerst de schaamte voorbij. Zowel de schaamte van het krijgen als de schaamte van het geven.

Het treft me hoe Jezus zich steeds opnieuw in heel concrete bewoordingen tot zijn leerlingen richt. Zijn 'werken van barmhartigheid' vallen niet op door hun grootheid, maar door hun kleinheid: *'Want Ik had honger en jullie hebben Me te eten gegeven, Ik had dorst en jullie hebben Me te drinken gegeven, Ik was vreemdeling en jullie hebben Me opgenomen. Ik was naakt en jullie hebben Me gekleed, Ik was ziek en jullie hebben*

naar Me omgezien, Ik zat in de gevangenis en jullie kwamen naar Me toe' (Matteüs 25, 35-36). Van het concrete gebaar dat Jezus vraagt, kan niemand zeggen: "Dat kan ik niet.", "Daarvoor heb ik de middelen niet?" of "Dat kan ik niet missen." Zijn voorbeelden storen door hun haalbaarheid. Jezus nestelt zich in de niche van de kleine gebaren. Misschien omdat die niche veel breder is dan we denken, en omdat daar de nood het hoogst is?

Wanneer ik in een parochie of federatie kom, staat meestal een bezoek aan een sociaal adres op het programma: een sociale kruidenier, een welzijnsschakel, een winkel in tweedehandse kleding, een onthaal voor moeders met kleine kindjes, een sociaal middagmaal, een gratis koffietafel, een sociaal dienstencentrum, een warm onthaal tijdens de wintermaanden, een gratis juridisch advies, een schuldbemiddeling, enzovoort. Achter deze initiatieven staat telkens een kring van bezielde en edelmoedige medewerkers. Ze steken vele uren per week in hun dienstwerk. Vaak kampen ze met een tekort aan ruimte of aan financiële middelen. Ze moeten aankloppen bij de gemeente, de Kerk of bij particuliere personen om extra middelen en steun te krijgen. Ze krijgen niet altijd dankbaarheid of waardering terug van de goegemeente. Ze leggen immers de vinger op een zere plek in onze samenleving. Dank aan al wie zijn steentje bijdraagt opdat deze initiatieven hun werk zouden kunnen doen. Met bescheiden middelen realiseren ze een grote menselijke meerwaarde: het verschil tussen eenzaamheid en solidariteit, tussen twijfel en hoop, tussen verdriet en vreugde. Het zou veel kouder zijn in onze samenleving, als hun deuren niet openstonden.

+ Johan Bonny

© Jesús Rodríguez

Aan het eind van een lange stoet, waarin ook onze bisschop mee opstapte, trad mgr. Gerard de Korte, sinds 2008 bisschop van Groningen-Leeuwarden, op 14 mei de Sint-Janskathedraal van Den Bosch binnen. Hij werd er aangesteld als bisschop van 's Hertogenbosch, het grootste bisdom van Nederland. De Korte volgt mgr. Antoon Hurkmans op, die vorig jaar om gezondheidsredenen zijn vertrek bekendmaakte.

STRUCTURELE BARMHARTIGHEID

SOMS WIL JE JE NAASTE HELPEN, MAAR BOTS JE OP MUREN. HOE DAADWERKELIJK HULP LEVEREN, ZONDER JEZELF TE VERGALOPPEREN? HOE ALS GOED DOEL SOLVABEL BLIJVEN?

POSITION SWITCH

Iemand klopt aan met de vraag of je hem geen vierhonderd euro kunt lenen om zijn huur te betalen. Anders wordt hij uit zijn appartement gezet. Dan kan je twee dingen doen. Je kan cru zeggen dat je dat niet kan of wil betalen. Of je kan het rollenspel van de hulpverlening doorbreken en van positie veranderen: “Ik wil je wel helpen. Hoe kunnen we dit oplossen? Tot welke instantie kunnen we ons richten?” Dan stel je je kwetsbaar op als hulpverlener en betrek je de hulpvrager in je onmacht, maar tegelijk geef je hem het gevoel betrokken te zijn. Het een is de deur dichtslaan, het ander is samen door de open deur gaan en oplossingen zoeken. Dat is ook wat Yves Bocklandt tracht te doen met Filet Divers, kansencentrum en sociaal kruidenier in Antwerpen.

Ilse Van Halst

Meer dan twintig jaar geleden toog Yves Bocklandt aan de slag op de sociale dienst van Bond zonder Naam aan de Sint-Jacobsmarkt. “We boden noodhulp aan mensen in armoede, mensen aan de rand van onze samenleving en vereenzaamden”, blikt hij terug. “We hadden ruim de tijd voor gesprek en huisbezoek om hen te begeleiden om uit de vicieuze cirkel van armoede te geraken.”

Eind jaren 1990 waren de afspraken verviervoudigd en bleek de wachtzaal te klein. De veranderde tijden met de val van de Muur en de Balkanoorlog brachten meer nieuwkomers naar onze contreien. “Ons aanbod bleek goed aan te sluiten bij hun noden, maar het systeem en de setting voldeden niet langer. We boden hulp via gesprekken, één op één. Dit eenrichtingsverkeer, waarbij de hulpverlener de hulpvrager enkel als lijdend voorwerp zag, was soms heel onwezenlijk,” herinnert Yves zich. “In het weekend zag je deze mensen soms op de markt lachen met vrienden. Dat kon ik niet altijd goed vatten, maar ik had dan ook alleen maar met die persoon over zijn problemen gesproken. Voor ons als hulpverlener was het ook ontmoedigend dat dezelfde mensen steeds opnieuw aanklopten met dezelfde problemen. Ondanks onze hulp veranderde er niets structureel. De ander bleef in zijn vragende rol, wij in de rol van hulpverlener.”

“Kortom, we botsten tegen uitersten”, stelt Yves vast. In gesprek met tal van andere organisaties deelden ze hun onmacht, om zo samen te zoeken op welke manier ze constructief konden gaan werken met nadruk op duurzaamheid. “We verhuisden naar een pand in de Rolwagenstraat en evolueerden van noodhulp naar sociale kruidenier”, vervolgt hij. “De producten die we krijgen, verwerken we niet langer tot kant-en-klare voedselpakketten maar plaatsen we in rekken, zodat de mensen zelf kunnen kiezen wat ze nodig hebben.”

Het mag logisch lijken, maar psychologisch betekende deze *position switch* een belangrijke stap waardoor de medewerkers van Filet Divers minder ontmoedigd werden: “We doorbraken bewust het eenrichtingsverkeer van hulpverlener naar hulpvrager. De hulpvrager vroeg niet langer, maar koos zelf. Hij werd klant en kreeg

zo inspraak en zeggenschap. Door te veranderen van positie zaten wij als hulpverleners niet langer gegijzeld in het gebruikelijke rollenspel van hulpverlening.”

Na een tijd ervoeren de medewerkers dat niet het winkelen op zich belangrijk was, wel het onthaal. Opnieuw speelden ze hierop in en voerden ze de nodige wijzigingen door. De sociale kruidenier verhuisde naar achteren in het pand, zodat de onthaalruimte vooraan uitgebreid kon worden. “Zo konden we voluit de kaart van ontmoeting en gesprek trekken”, motiveert Yves. “Er ontstond een nieuwe dynamiek omdat we hulpvragers niet langer louter als noodlijdenden ontmoetten, maar ook in hun meer-dimensionaleiteit. Iemand die vlucht is immers meer dan ‘een vluchteling’. Naast hun moeilijkheden kwamen we zo ook op het spoor van hun sterke kanten. We beseften dat wij ook van hen te leren hadden en spraken hen aan op hun talenten zodat zij op hun beurt anderen konden helpen.”

Naast concrete materiële en sociale hulp biedt Filet Divers kansen via een capaciteits- en talentwerking met een kookproject, Nederlandse conversatie, sportprojecten, inburgeringsprojecten ... “Van onze tweehonderd medewerkers zijn de helft mensen die ooit als klant instroomden en inmiddels de werking mee dragen”, zegt Yves niet zonder trots. “Dat heeft een ‘empowerend’ effect. Dat geeft mensen in moeilijkheden terug zuurstof, want miserie vernauwt je waarneming. Al je energie gaat naar het oplossen van je problemen, en als dat lang duurt, zuigt dat je leeg en vreet het aan je zelfwaarde.”

“Dat hulpverlening zich op deze manier in zijn veelzijdigheid mag ontwikkelen en dat we op die manier een kansrijke omgeving kunnen creëren, was voor mij een openbaring”, bedenkt

© Frank Wyncke

© Kaat Van Haesendonck

In De Kringwinkel biedt vriendelijk personeel degelijke producten aan tegen een betaalbare prijs in een nette omgeving.

hij. “Het is prachtig als iemand in nood aanklopt om hulp en eten, en onverwacht terechtkomt in vruchtbare aarde waarin andere talenten of vaardigheden waarnaar hij absoluut niet op zoek was of die hij zelfs vergeten was, opnieuw kunnen ontkiemen.”

Soms evenwel is de onmacht groot. “Wij werken met mensen in armoede, vaak mensen zonder wettig verblijf. Sommigen zijn hier al twaalf jaar zonder verblijfsrecht. Voor hen starten we onder meer een lotgenotengroep. Voor hen is het leven zoals voor een gehandicapte. Die weet dat hij voor het leven gehandicapt zal

blijven, maar kan nog wel een hele strijd voeren op het vlak van toegankelijkheid.”

Filet Divers doet ook politiek lobbywerk, maar het is steeds moeilijker om te werken naar regularisatie, stelt Yves vast. “Ik vergelijk de situatie van mensen zonder papieren vaak met een groot water waarin een draaikolk hen voortdurend aanzuigt. Sommigen floepen erin en worden naar beneden gezogen omdat ze enkel focussen op het bemachtigen van een verblijfsvergunning en geen uitweg meer zien. Daarom opteren wij om versterkend te werken op het vlak van hun talenten en mogelijkheden.

Neerknielen bij de ander in nood is prima, maar daarbij mag het niet blijven. Je mag je niet enkel op de nood van dat moment blindstaren en daar al je energie in steken, want dan verdwaal je samen in de doolhof van miserie en beland je ook als hulpverlener in eenzelfde uitzichtloosheid en verlamming. Jouw andere positie – als hulpverlener – is ook net een zegen. Want daardoor heb jij een ander perspectief, waardoor jij soms wel een uitweg ziet en de ander de richting uit het doolhof van ellende kan wijzen.” En hij besluit: “Misschien gaat het in wezen hierover: over nabijheid en verbondenheid, over het gevoel er niet alleen voor te staan.”

OOK EEN GEBRUIKT MEUBEL KAN MOOI ZIJN

“Julie krijgen alle spullen gratis en verkopen ze vaak duur. Schandalig!” Het is een opmerking die Danny Vercauteren, directeur van vzw De Kringwinkel Antwerpen, soms opvangt. “We werken ondertussen al enkele jaren aan een professioneel imago. Voor sommige klanten is het daarom niet meer zo duidelijk dat we nog steeds ‘een goed doel’ zijn”, reageert hij. “Met de jaren beseften we dat als goederen te goedkoop over de toonbank gingen, antiques hier hun tenten opsloegen voor openingstijd, en de mooiste dingen vaak verkocht waren voor de winkel goed en wel open was. Niet fijn voor onze klanten. We hebben dus geleerd de waarde van de goederen te honoreren. Dat is de beste garantie voor hun degelijkheid.”

Hij vervolgt: “Als Kringwinkel maken we voortdurend de moeilijke evenwichtsoefening tussen het uitwerken van een professioneel imago en onze sociale doelstellingen. We verwachten ook van ons personeel dat het zich klantvriendelijk gedraagt. Tegelijk willen we degelijke producten aanbieden tegen een betaalbare

prijs. We zijn geen afvalbedrijf. Weet je dat voor zestig procent van onze klanten de lage prijs nog het voornaamste argument is om te ‘kringwinkelen’? We onderscheiden ‘budgetkopers’ of klanten die bewust kiezen, bijvoorbeeld om een nieuw huis tweedehands in te richten. En de ‘noodzaakcopers’ of mensen die elke euro twee keer moeten omdraaien. Zij winkelen ook graag in een nette omgeving en kiezen zelf graag hun tafel of bed uit.”

Een en ander vloeit voort uit de driedelige missie van de vzw. “Onze eerste doelstelling is hergebruik”, somt Danny op. “Zo willen we de afvalberg wat kleiner maken en mensen sensibiliseren om verstandig om te gaan met grondstoffen. Ook een gebruikt meubel kan mooi zijn!” Daarnaast biedt De Kringwinkel mensen die ver van de reguliere arbeidsmarkt staan terug een loopbaan. “Een loopbaan is meer dan werk”, benadrukt Danny. “Betaald werk is een eerste stap naar herintegratie.” Tot slot moet dit alles op economisch rendabel blijven, wil je geen eendagsvlieg zijn. De

Kringwinkel krijgt subsidies voor haar sociale werkplaats, maar dient wel 55 procent eigen inkomsten te genereren.

Via sociale media ontstaan allerhande nieuwe vaak private initiatieven van delen. Hoe kijkt De Kringwinkel daar tegenaan? “We ondersteunen ze omdat ze kaderen in onze visie op hergebruik, maar het is ook op dit vlak een zoeken”, weet Danny. Hij verwijst naar de Repair Cafés. “Is het concurrentie? Kunnen we het zelf organiseren? Neen, omdat het vooral een sociaal evenement is dat best ingericht wordt door een vereniging of een groep. Toen rees de idee om zelf met binnengebrachte spullen kisten te vullen om fietsen, meubels, kleding en elektrische toestellen te herstellen en één kist met knutselboeken en dergelijke. Die kisten kunnen organisatoren van een Repair Café bij ons huren. Zo zoeken wij steeds waar de nood ligt, wat wij kunnen doen, en wat anderen beter kunnen doen en wij dus niet hoeven te doen.”

Ilse Van Halst

Erik Dries doet de visie van vzw Dekenaat Kempen uit de doeken in een werkwinkel op een bijeenkomst van Attent.

Op de T'ai kunnen kansengroepen en mensen met een beperking een deugddoende zeiltocht maken dankzij vzw Revos en Cera.

ZORG ALS STRATEGIE

Hoe moet het verder met onze vzw Dekenaat Kempen? “Deze vraag spookte al een tijd door onze hoofden”, vertelt Erik Dries, sector-secretaris patrimonium van de vzw. Ze kon immers niet om een aantal pijnlijke vaststellingen heen. “Onze inkomsten dalen voortdurend”, stelt Erik vast. “We hebben minder huwelijken, de uitbating van de parochiezalen brengt minder op, het rendement van het onroerend vermogen is erg laag. Ondertussen blijven de uitgaven stijgen, zoals investeringen in het verouderd patrimonium en professionalisering. Ook de wetgeving inzake veiligheid, milieu en dergelijke jaagt ons op kosten. Tot slot worden onze vrijwilligers een dagje ouder en is verjonging niet evident.”

Dat bracht de leden van de vzw ertoe om de hoofden bijeen te steken: “Hoe slagen wij erin om voldoende vrijwilligers te rekruteren en hen te blijven motiveren? Hoe waarborgen we de goede werking van onze afdelingen, ook al zullen er misschien minder (of zelfs geen) vrijwilligers meer zijn om het werk te doen? Hoe zorgen wij voor voldoende financiële middelen om ook op lange termijn onze doelstellingen te realiseren?”

Vervolgens werkten ze drie strategische krachtlijnen uit als antwoord. “We willen voor onze medewerkers en vrijwilligers zorg dragen en hen ondersteunen inzake boekhouding, fiscaal en administratief beheer, verzekeringsmateries, patrimoniumbeheer en personeelsbeheer”, zet Erik de ‘Strategische Visie 2020’ uiteen. “Die zorg gaat ook uit naar de lokale gemeenschappen, in de eerste plaats onze parochiegemeenschappen. We willen activiteiten ondersteunen die de religieuze, culturele en sociale ontwikkeling en het welzijn van de bevolking nastreven. Belangrijk hierin is ook de ‘ethische code’ die we ontwikkelden omtrent de verkoop van ons onroerend patrimonium, met onder meer aandacht voor diversiteit, ecologie, duurzaamheid, aandacht voor het collectieve aspect van het wonen en dergelijke.” Tot slot moet dit alles ook financieel leefbaar blijven. “Deze zorg omvat het behoud en beheer van het kerkelijk patrimonium. We richtten al een centraal reservefonds op waarin we de meeste spaar- en beleggingsgelden van onze afdelingen samenbrachten in een ethisch beleggingsfonds.”

Gedreven besluit Erik: “Met deze Strategische Visie 2020 zijn we klaar om de uitdagingen die op ons afkomen het hoofd te bieden.”

Erik Dries/IVH

SAMEN DOEN WAT JE ALLEEN NIET KAN

Coöperaties zitten in de lift. Soms duidelijk herkenbaar, maar vaak ook wat verborgen onder een of andere hippe term. Fenomenen als ‘crowdfunding’, het bundelen van financiële middelen om een project te realiseren, of deeleconomie, waarbij meerdere gebruikers bijvoorbeeld tuingerief of wagens delen, zijn uitingen van coöperatief denken. Dat betekent zoveel als ‘samen met anderen doen, wat je alleen niet of niet gemakkelijk kan doen’.

De roots van de coöperaties liggen in de middeleeuwen, toen de weiden van de lokale gemeenschappen collectief beheerd werden. Individueel en gemeenschappelijk belang werden hier op elkaar afgestemd. Sinds de industriële revolutie in de negentiende eeuw ontstonden er verschillende coöperatieve stromingen, zowel op het platteland als in de stedelijke omgevingen, zoals Cera, tot op onze dagen maatschappelijk actief.

In Duitsland lag F.W. Raiffeisen aan de basis van de coöperatieve beweging die een antwoord wilde bieden op de armoede op het platteland. Cera is het Belgische lid van de Raiffeisenfamilie, die over heel de wereld uitgezwermd is. Ontstaan in 1892 als coöperatieve bank voor het platteland ontwikkelde Cera zich tot een eigentijdse en toekomstgerichte groep met drie kernactiviteiten: als belangrijke aandeelhouder zorgen voor stevige fundamenten van KBC Groep, positieve impact realiseren in de samenleving en de vennoten laten genieten van unieke voordelen.

Met zo'n vierhonderdduizend vennoten werkt Cera elke dag aan haar missie ‘Samen investeren in welvaart en welzijn’. Dankzij haar coöperatieve structuur is het in staat om jaarlijks honderden kleine en grote maatschappelijke projecten te steunen, zoals Revos. Deze vrijwilligersorganisatie zet zich al meer dan dertig jaar in voor het behoud van het maritieme erfgoed door de T'ai, een traditionele zeilklipper uit 1906, in vaart te houden en biedt kansengroepen en mensen met een beperking tegelijk de mogelijkheid om een deugddoende zeiltocht mee te maken aan boord van dit schip. Dat is steeds opnieuw een unieke ervaring voor wie geen toegang heeft tot het reguliere vrijetijdsaanbod. Om aan de wettelijke regels te voldoen, kocht de vzw een bijboot aan dankzij de tussenkomst van Cera.

Marc Coppens

BARMHARTIGHEID WIL IK EN GEEN OFFERS

GODS BARMHARTIGHEID VOLGENS DE PROFEET HOSEA

Hosea is de eerste profeet in de boekrol van de twaalf zogenaamde kleine profeten. Klein, omwille van hun beperkte lengte in vergelijking met de grote drie: Jesaja, Jeremia en Ezechiël. Als oudere tijdgenoot van Jesaja zou de profeet Hosea de eerste zijn geweest die het verbond van God met zijn volk vergelijkt met een huwelijksverbond. Het huwelijk is een van die familiale verhoudingen die de Bijbel gebruikt als beeld om Gods barmhartigheid uit te drukken. Een andere familiale verhouding is die van de verbondenheid tussen ouders (vader of moeder) en hun kind(eren). Beide vinden we samen terug bij Hosea.

Rik Hoet

Kinderen uit overspel

Het Boek Hosea begint met de eigenaardige opdracht van God aan de profeet om een overspelige vrouw te trouwen. Het tweede kind – een dochter – dat zij hem baart moet de profeet de naam *Lo-Ruchama* geven, wat betekent: “geen medelijden” (1, 6). We herkennen hierin de stam van het woord *rachamim* voor ‘ingewanden’ of ‘barmhartigheid’. De naam wordt ook verklaard als Gods weigering om zich nog langer over het Hem afvallige Israël te ontfermen.

De volgende zin laat God echter onmiddellijk zeggen dat Hij zich wel over Juda blijft ontfermen (werkwoord *racham*) maar niet door inzet van boog en zwaard, van oorlog, van paarden en ruiters, dus zonder militair geweld, maar “door JHWH hun God”, dit wil zeggen door Diegene die Is, die aanwezig is en altijd te vertrouwen. Niet door geweld maar door de liefde van wie er voor de andere is. Als het Noord-rijk Israël verloren is gegaan, haast de tekst zich te verzekeren dat God toch het Zuid-rijk Juda heeft gered. En meteen duidt het de eigen strategie van God aan: geen geweld, maar de aanwezigheid van wie liefheeft.

Het derde kind dat de vrouw baart, opnieuw een zoon zoals het eerste kind, moet *Lo-Ammi* heten: “niet (meer) mijn volk” (1, 9). Dit vult de veroordeling van Israël uit vers 6 aan. Maar in de volgende regels kijkt de profeet al verder naar de tijd waarin de kinderen van Israël toch weer kinderen van de levende God zullen genoemd worden: *Ammi* (‘mijn volk’) en *Ruchama* (‘ontferming’) (2, 1-3 en 25). Het vervolg van de profetie ontvouwt de beeldspraak verder en legt uit dat Gods volk dat als een overspelige vrouw andere goden naliep, opnieuw Gods bruid zal worden “voor altijd in recht en gerechtigheid, in goedheid (*chesed*) en mededogen (*rachamim*)” (2, 21).

Gods heiligheid is zijn barmhartigheid

Een prachtige profetie over wie God is, vinden we in hoofdstuk 11 van Hosea met een beeldspraak die door Jeremia (in 2, 1) en vooral door Ezechiël (in hoofdstukken 16 en 23) her-nomen is. God heeft Israël als zijn eigen kind lief gekregen en uit de slavernij van Egypte bevrijd. Maar – en zo belanden we opnieuw bij het thema van het overspel uit het begin van het Boek – zijn kind dat Hij als een goede vader en moeder met liefde heeft opgevoed (11, 4), heeft zich van Hem afgekeerd. In zijn ontgoochelde woede kan God niet anders dan het overlaten aan de gevolgen van zijn keuze: terugkeer naar slavernij, naar de zelfgekozen verslaving van allerlei afgoden.

Maar dan spreekt het hart van de ouder: “Hoe zou Ik u echter kunnen opgeven?” (11, 8). Of zoals Jesaja zei: “Kan een moeder zich niet ontfermen over haar kind?” (Jesaja 49, 15; zie ook 54, 8). Gods hart wordt “week”. Hij kan zijn woede niet koelen en zijn volk vernietigen (Hosea 11, 8-9) want: “Ik ben God, Ik ben geen mens. Ik ben de Heilige in uw midden: Ik laat Mij niet gaan in mijn toorn”. Dat is het verschil tussen God en mens. Dat is de definitie van heiligheid. God is heilig. Dat wil zeggen: anders dan zijn schepselen. Niet alleen omdat Hij “transcendent” is (‘ontologisch’ anders), maar vooral omdat Hij liefde is (vgl. 1 Johannes 4, 8 en 16). Jezus kan dan ook de opdracht van God uit Leviticus “Wees heilig zoals ik heilig ben” (Leviticus 19, 2) vertalen: “Wees barmhartig zoals jullie Vader barmhartig is” (Lucas 6, 36). Als het evangelie volgens Matteüs dit vertaalt met “Wees dus volmaakt zoals jullie hemelse Vader volmaakt is (Matteüs 5, 48), mogen we begrijpen dat Gods ‘volmaaktheid’ zijn ‘baarmoederschap’ is, zoals iemand *rachamim* vertaalde.

De profeet Hosea in de tuin van de Sint-Pauluskerk in Antwerpen

Gods dienst is barmhartigheid

Het hart van het profetenboek Hosea is misschien wel te vinden in de uitspraak: "Barmhartigheid wil ik en geen offers" (6, 6). ('Barmhartigheid' vertaalt ditmaal het Hebreeuwse woord *chesed* en niet *rachamim*, maar in de Griekse Septuaginta-vertaling staat er *eleos* – dat we kennen van *Kyrie eleison*. De Latijnse *Vulgata* vertaalt met *misericordiam*.)

Dit orakel is een woord van God dat Jezus tweemaal citeert in het evangelie volgens Matteüs (Matteüs 9, 13, wanneer Jezus verwezen wordt te eten met tollenaars en zondaars; en 12, 7 wanneer zijn leerlingen beschuldigd worden de sabbatrust te schenden; vgl. 23, 23). Het is ook te vergelijken met wat Jesaja zegt (1, 11; vgl. 58, 6-7) en met wat in de Psalmen 50, 8-14 en 51,18-19 te lezen staat en vooral in Psalm 40,5-7:

*"Offers en geschenken wenst U niet.
Om te luisteren hebt U mij oren gegeven.
Brandoffers en zoenoffers vraagt U niet.
Daarom zeg ik: Hier ben ik, ik sta klaar.
Over mij staat in het boekrol geschreven:
uw wil doen, mijn God, is alles wat ik verlang."*

De Brief aan de Hebreëen heeft dit op Jezus toegepast (Hebreeën 10, 5-7).

In Hosea beklagt God zich erover dat de liefde (*chesed*) van zijn volk is als ochtendnevel, die vlug verdwijnt (6, 4). De Heer wil geen offers van dieren of andere dingen, Hij wil "kennis van God" of zoals de Nieuwe Bijbelvertaling vertaalt: "met God vertrouwd zijn is meer waard dan enig offer" (6, 6b). Kennis van God is inderdaad geen theoretisch inzicht in Gods wetgeving, maar de levenservaring van zijn liefde: hier duikt opnieuw het gedurfde beeld op van een gehuwde die zou "kennis hebben met" God.

In Hosea beklagt God zich erover dat de liefde van zijn volk is als ochtendnevel, die vlug verdwijnt.

Bekering tot Gods dienst

Heel het Boek Hosea is een oproep tot bekering (zie in het bijzonder 6, 1-3 en 12, 7). Het Boek eindigt dan ook nog maar eens met een uitdrukkelijke oproep tot ommekeer (14, 2-3), omdat Assyrië met zijn paarden – die staan voor militaire 'spitstechnologie' – geen redding brengt, maar wel "onze God", "bij wie de vaderloze ontferming (*racham*) vindt" (14, 4).

Ook Paulus roept op tot bekering – omwille van Gods barmhartigheid! – en vraagt om onszelf aan God toe te wijden als een levende offergave (Romeinen 12, 1-2): onszelf en dus niet een offerdier of iemand of iets anders in onze plaats. Zoals Jezus zichzelf heeft gegeven (Hebreeën 9, 12) en niet een ander heeft willen offeren zoals de hogepriester Kajafas (Johannes 11, 50). Jakobus schrijft in zijn brief dat ware godsdienst is: "weduwen en wezen opzoeken in hun nood" (Jakobus 1, 27). Daarmee is God werkelijk gediend (cfr. Jakobus 2, 13). Als Jezus in het evangelie volgens Johannes zegt dat God niet in Jeruzalem of op een andere berg zal aanbeden worden, maar in Geest en waarheid (Johannes 4, 20-24), dan bedoelt hij een dienst van de Vader door barmhartigheid tegenover al zijn kinderen. Op het einde van het Boek Openbaring krijgt de ziener het nieuwe Jeruzalem te zien: een stad zonder tempel (Apokalyps 21, 22). Dus zonder het soort offers en geschenken waarmee we onszelf zouden kunnen 'vrijkopen'. God zelf en het "Lam" – Christus – zijn de tempel van de stad. De enige manier waarop God gediend wordt, het enige wat Hem echt plezier doet (Romeinen 12, 2), is dat de mensen als zussen en broers van elkaar, want allemaal kinderen – en geen kleinkinderen! – van dezelfde liefdevolle Vader, de bezorgdheid van die Vader delen voor het leven en het geluk van al zijn schepselen.

DE VREUGDE VAN DE LIEFDE

EXHORTATIE ZET KERKELIJKE HUWELIJSLEER MET BEIDE VOETEN OP DE GROND

Christelijke seksualiteits-, huwelijks- en gezinsethiek. Zo heet het vak dat Thomas Knieps sinds enkele jaren aan de Faculteit Theologie en Religiewetenschappen in Leuven doceert. “Voor de studenten is het één van de vakken die ze voor hun bachelor verplicht moeten volgen en vermoedelijk niet interessanter of belangrijker dan zeg maar Inleiding Oude en Nieuwe Testament of Geloof en openbaring”, bedenkt Knieps. “Nochtans stel ik vast dat de belangstelling voor dit onderwerp de laatste twee jaar groeide.” Dit heeft alles te maken met de bisschoppensynode over het gezin en de exhortatie ‘Amoris Laetitia’ of ‘De Vreugde van de Liefde’, waarin paus Franciscus de besluiten op een rijtje zet en kleurt. Op de Diocesane Pastorale Raad van 11 juni gaf Thomas Knieps zijn visie hierop. Die deelt hij ook graag met ‘Relevant’.

Thomas Knieps

Titularis van de INTAMS Chair for the Study of Marriage & Spirituality aan de Faculteit Theologie en Religiewetenschappen, KU Leuven

Wat voorafging: in 2014 en 2015 riep paus Franciscus twee bisschoppensynodes over het gezin bijeen in Rome. In het Vaticaan leek men eindelijk begrepen te hebben dat de kloof tussen de officiële kerkelijke leer over seksualiteit en huwelijk en de beleving van de meeste christenen alsmat groter dreigt te worden. Geen seks voor het huwelijk, geen communie voor gescheidenen die hertrouwd zijn, geen erkenning van homo-seksuele relaties – om meteen de voornaamste struikelblokken te noemen die niet enkel voor kerkverlaters vandaag moeilijk te verteren zijn.

Nog tijdens de besprekingen in Rome werd duidelijk dat de meeste bisschoppen evenwel niet van plan waren om ook maar minimale veranderingen in de kerkelijke leer te aanvaarden. Het was de paus zelf die zijn medebroeders eraan herinnerde dat “de echte verdedigers van de leer niet degenen zijn die de letter verdedigen, maar de geest; niet de ideeën, maar de mens; niet de formules, maar de genade van de liefde van Christus en van zijn vergeving”. Met grote spanning keek iedereen bijgevolg uit naar het document waarin de paus de resultaten van de synodes zou samenvatten.

Neen, in zijn exhortatie *Amoris Laetitia* of *De Vreugde van de Liefde* stelt de paus niet dat seks voor het huwelijk kan. Hij zegt niet dat gescheiden hertrouwden het recht hebben om de communie te ontvangen. Hij aanvaardt evenmin dat homo-seksuele relaties met het huwelijk gelijkgesteld kunnen worden. Maar dat had ook niemand verwacht! Tenminste niet het merendeel van wie aan de twee bevragingen in de aanloop naar de synodes deelnam. Er was en is helemaal niets mis met het christelijk ideaal van een trouw, exclusief en levenslang huwelijk als model voor intieme partnerrelaties. Het probleem lag evenwel daarin dat de kerkelijke leer dit in de voorbije decennia had voorgesteld als een tijdloze en onveranderlijke norm waaraan iedereen moest voldoen, ongeacht

zijn of haar situatie en conditie. Deed men dat niet, was er automatisch sprake van ‘irreguliere’ en ‘objectief ongeordende situaties’ en riskeerde men de opgestoken vinger van het leerambt.

Amoris Laetitia maakt definitief komaf met deze benadering. Franciscus beseft dat het huwelijk geen dwangbuis is die de schepper heeft opgelegd maar veeleer symbool staat voor de onvoorwaardelijke liefde waarmee God zich bindt aan zijn volk. De mens kan dit ideaal enkel op een onvolkomen wijze verwezenlijken. Hij doet dit altijd stapsgewijs en enkel met vallen en opstaan. Zelfs een ogenschijnlijk perfect huwelijk voor de buitenwereld is daarop geen uitzondering. Tegelijk impliceert dit dat er situaties zijn die niet aan het christelijke ideaal voldoen en toch ‘huwelijkse waarden’ realiseren. Dat geldt voor ongehuwd samenwonenden die de stap naar het huwelijk nog niet hebben kunnen of willen zetten evenals voor uit de echt gescheiden personen die pas in een tweede relatie een echte en hechte liefdes- en levensgemeenschap hebben gevonden.

Deze nieuwe logica ademt de geest van het Evangelie en bevrijdt het kerkelijk discours van al te idealistische en legalistische veronderstellingen. Juist daarom kan men echter vragen waarom ze niet op dezelfde manier ook wordt toegepast op homo-seksuele koppels in een trouwe en duurzame liefdesrelatie. Waarom zou er “geen enkel fundament [bestaan] om zich analogieën eigen te maken of vast te stellen, zelfs geen verre, tussen homo-seksuele verbintenissen en Gods plan met huwelijk en gezin”?

Bij Licap verscheen *De Vreugde van de Liefde*, de Nederlandse vertaling van *Amoris Laetitia*. Prijs: 11,50 euro. Te bestellen in de liturgische centra.

ZON & ZIN

Hartelijk verbonden in ons bisdom

© Anneke Bollebakker

Wergroep Hartelijk Verbonden

Zoek je inspiratie voor een fijne daguitstap met zin?

Ga dan als pelgrim op bezoek in zeven kerken die je op het spoor zetten van wat barmhartigheid kan betekenen vandaag en pik meteen een aantal must-sees mee in hun directe omgeving.

Deze pelgrimstocht draagt de naam *Hartelijk verbonden, zeven kerken, zeven werken*. Een bijhorend impulsboekje bevat achtergrondinformatie en een overzicht van de openingstijden van de verschillende kerken. Je kunt het downloaden via www.kerknet.be/bisdom-antwerpen/artikel/project-'hartelijk-verbonden-7-kerken-7-werken'

Heb je de smaak te pakken? Plan meerdere daguitstappen en verzamel alle zeven stempels en krijg zo een nieuwe kijk op de betekenis van barmhartigheid.

»» Bereleuk TURNHOUT

45

Nergens beter dan thuis. In samenwerking met vzw Agorakring nodigt de Sint-Pieterskerk je uit op deze fototentoonstelling. Twintig beelden vertellen het persoonlijk verhaal van vluchtelingen op hun weg naar België en geven een nieuw perspectief op het werk van barmhartigheid *de vreemdelingen herbergen*.

Kom dat zien! Kom dat zien! Altijd prijs! Altijd gewonnen!

Direct naast de kerk op de Grote Markt kun je van 12 augustus om 16 uur tot 25 augustus rondjes zwieren of iets zoets snoepen op de Turnhoutse kermis. Met maar liefst 75 attracties (ook op het Zege- en het Warandplein) kan de kermis liefhebber, jong en oud, zijn hart ophalen. Wist je dat kermis als *kerkermis* moet worden gelezen? Vroeger kwam de bisschop doorgaans op bezoek ter gelegenheid van het feest

van de patroonheilige van de lokale kerk. Hij ging voor in een plechtige mis, waarna er rond de kerk een groot volksfeest volgde ... de kermis.

Net na de kermis, op zaterdag 27 augustus vanaf 14 uur, stroomt de Grote Markt vol kinderen voor de Gheyntjesworp. Zodra er vrolijke kinderliedjes weerklinken vanop de beiaard, steken ze hun armen wijd open de lucht in om een van de honderden pluchen beertjes te bemachtigen die vanuit de toren naar beneden gegooid worden. Deze traditie uit de achttiende eeuw is genoemd naar Andreas van den Gheyn, de belangrijkste klokkengieter uit die eeuw. Hij goot 24 beiaarden. Zijn zeventiende werk siert de toren van de Sint-Pieterskerk. Het is de meest volledige beiaard die er nog bestaat van Andreas van den Gheyn. Als huldebetoon organiseerde het Beiaardcomité jaarlijks de Gheyntjesworp. Een traditie die Toerisme Turnhout, op vraag van het Beiaardcomité, met veel plezier verderzet.

© Bram Mönster

© Paul Hermans

1

Maak kennis met Geel als barmhartige stede. Een bezoek aan Geel mag je niet beperken tot de Sint-Dimpnakerk. De kerk van Geel voorziet in het impulsboekje een volledig dagprogramma, met oog voor de vele bezienswaardigheden (te downloaden met alle info en openingstijden via de link in het begin van deze katern). Een greep uit het ruime aanbod:

Het Gasthuismuseum is gehuisvest in het complex van het Oud Gasthuis dat vanaf eind dertiende eeuw onderdak bood aan zieken. Vanaf de zestiende eeuw stonden de zusters augustinessen in voor de zorg. In het kindvriendelijke museum maak je via audio en computer kennis met het gasthuis vanuit het perspectief van zieken en zusters. Info via www.gasthuismuseumgeel.be.

Het bezoekerscentrum Pas-sage (Pas 200 in Geel) van het Openbaar Psychiatrisch Ziekenhuis (OPZ Geel) wil geïnteresseerden informeren over het verleden, het heden en de toekomst van de psychiatrie in Geel. Ze willen komaf maken met het stigma dat op psychiatrische problematiek kleeft. In het centrum vertellen (ex)-patiënten via film, kunst en gedichten over hun visie op psychiatrie, hun ziekte en hun herstel. Bezoek is enkel mogelijk met betaalde gids na reservatie.

De Sint-Amandskerk (1489-1547) op het Geelse marktplein is de oudste parochiekerk van Geel. Het laatgotische gebouw kreeg in de loop der eeuwen een overdadig barokinterieur, waardoor het geheel nu een overweldigende indruk maakt. Deze kerk is toegewijd aan

de heilige Amandus, die heel Vlaanderen rondtrok. In de vorm van een beeld dat gespaard werd tijdens de beeldenstorm ontbreekt de plaatselijke Dimpnaverering hier evenmin.

»» Op de kansel in HERENTALS

12

Herentals is een prachtige bestemming, zowel omwille van de Sint-Waldetrudiskerk, als voor de monumenten die de stad rijk is. Overdag is een bezoek per fiets aan te raden. De oude spoorwegbedding tussen Morkhoven en Herentals is omgevormd tot fietspad en vormt een onderdeel van de Kempen-Hagelandroute. Het is een uiterst gewaardeerde verbinding voor zowel woon- en werkverkeer, schoolgaande kinderen, als voor recreanten die van de Kempen tot het Hageland en terug willen fietsen. Tegelijk is deze fietsweg met haar berm en een belangrijke verbindingsweg voor heel wat diersoorten. Als onderweg je maag begint te knorren, kan een van de talrijke fietsrestaurants ongetwijfeld de hongerigen spijzen of de dorstigen laven. Een overzicht van fietsvriendelijke horeca nabij de fietsroute vind je via www.kempen.be.

Op zaterdagavonden om 19 uur kun je kennis maken met een bijzondere vorm van liturgie in de Sint-Niklaaskerk aan de Sint-Niklaasstraat in Morkhoven, een deelgemeente van Herentals. De stoelen in de kerk zijn er niet naar het altaar gericht, maar naar elkaar. De voorganger zit tijdens de woorddienst achteraan in de kerk tussen de mensen. Pas tijdens de tafeldienst neemt de voorganger plaats achter het altaar. In deze vorm van liturgie is er extra aandacht voor symboliek. Ze vraagt van de aanwezigen een actieve deelname aan de viering. Ook na de zomer blijf je hier welkom. Vanaf september kun je tijdens de vieringen het kerkkoor terug beluisteren, dat in juli en augustus geniet van een welverdiende vakantie. Al 25 jaar ondersteunt dit koor wekelijks de kerkdienst.

Elke dinsdag in juli en augustus kun je je oor te luisteren leggen in *De preekstoel*. Dan geeft een bekende of minder bekende medegelovige vanaf de preekstoel in de Sint-Waldetrudiskerk een persoonlijk antwoord op de vraag wat het voor hem of haar betekent als ze zeggen: 'ik ben christelijk gelovig'. De avond wordt om 19.30 uur ingeleid met orgelspel. Om 20 uur volgt de getuigenis. Aansluitend kan iedereen napraten bij pot en pint in de tuin van de oude dekenij. Deelname is gratis. Een overzicht van de zevende zomereditie vind je op www.heiligehuisjes.be.

Pelgrimeren met de fiets langs

Nu de zonnige zomer op je huid brandt, voel je het misschien kriebelen om een deel of de volledige pelgrimstocht van **hartelijk verbonden, zeven kerken, zeven werken** per fiets af te leggen.

Ongetraind begin je er best niet aan, want om al de zeven kerken te bezoeken, dien je 159,7 kilometer te trappen.

Deze lange route voor getrainde mensen kun je op elke gewenste plek starten. Op Kerknet (www.kerknet.be/bisdom-antwerpen/artikel/project-hartelijk-verbonden-7-kerken-7-werken) geven we een voorbeeld dat start in Antwerpen en je vervolgens via Hoogstraten, Turnhout, Geel, Herentals en Lier opnieuw terug naar Antwerpen leidt. Via de fietsknooppuntenroute kom je niet alleen mooie kerken en uitzichten tegen, maar ook plekjes om de dorstigen te laven en de hongerigen te spijzen.

Ben je alleen of met een kleine groep en zoek je nog fiets-genoten? Dan nodigen we je van harte uit om aan te sluiten bij de gidsen van toerismepastoraal van Lier. Zij fietsen op 6 en 7 augustus langs de vijf kerken in de Kempen. Geef tijdig een seintje aan nicole.claes@skynet.be of via 0497 61 33 21, zodat er gezocht kan worden naar een plaats om samen te logeren.

Wie liever een kortere route fietst, verwijzen we graag door naar www.fietsnet.be waar je zelf een fietstocht kunt plannen op maat van je fysieke vermogen en langs de kerken die jij wenst te bezoeken.

Bollen maar!

57

Antwerpen

5

Lier

4

© Jan Kint

© Ilse Van Halst

de zeven collegiale kerken

53

Hoogstraten

**HARTELIJK
VERBONDEN**
**7 KERKEN
WERKEN**
BUITENGEWOON JAAR
VAN DE BARMHARTIGHEID
BISDOM ANTWERPEN

45

Turnhout

Herentals

12

Geel

80

57-56-03-30-16-20-41-41-40-69-99-98-81-97-09-29-**53**-
52-11-12-99-10-31-07-13-02-01-**45**-48-78-90-89-34-88-87-
24-21-22-23-01-79-**80**-78-49-40-48-62-61-62-60-**12**-11-09-
10-68-69-74-75-75-76-88-88-89-**05**-89-11-52-12-62-62-10-
08-04-13-58-**57**

»» Plezier in LIER

5

Je zou Lier tekortdoen als je na een bezoek aan de Sint-Gummaruskerk vertrok. Bijzonder is het Begijnhof van Lier uit 1250 dat met de groei van het aantal begijnen steeds uitbreidde. Betreed deze oase van rust via de monumentale poort in de Begijnhofstraat en wandel naar de centraal gelegen Sint-Margaretakerk (1664-1767). De Calvarieberg met piëta, het Convent – het vroegere novicehuis – en de Grachtkant zijn de pittoreske hoogtepunten van dit unieke monument, erkend als Unesco Werelderfgoed.

Wie getroffen is door het verhaal van de heilige Gummarus, bezoekt vast graag de vroegere bewaarplaats van zijn relieken in de Sint-Pieterskapel. De kapel dateert uit begin van de dertiende eeuw, maar werd in de loop der eeuwen grondig herbouwd en aangepast.

Wil je andere pelgrims ontmoeten? Dan is de Sint-Jacobskapel (1383) een bezoek waard. Fietsers en wandelaars die via de klassieke *Jacobsroute* op weg zijn naar Santiago de Compostela stappen in Lier langs deze kapel, oorspronkelijk de kapel van het Sint-Jacobsgodshuis. In de Spaanse tijd fungeerde de kapel als parochiekerk voor de Spaanse militairen.

Lier is ook bekend als knooppunt van de drie Neten. Een boottocht biedt je vanop het water een prachtig zicht op de stad. Vervelen zul je je zeker niet. De schippers weten levendig te vertellen over de geschiedenis van hun stad.

6

© Gommer Lemmens

© Gommer Lemmens

© Gommer Lemmens

Wie Antwerpen zegt, denkt aan Pieter-Paul Rubens. Hij ligt begraven in de kerk Sint-Jacob de Meerdere. De keuze om de werken 'de doden begraven' en 'bidden voor de levenden en de doden' aan deze kerk toe te vertrouwen lag dus voor de hand. Naast het graf van Rubens verwijzen heel wat kunstobjecten en liturgische gebruiksvoorwerpen naar deze werken. In de kerk ontvang je een folder om dit alles zelf te bekijken. Ook is er een tentoonstelling over deze werken.

In de kapel van Onze-Lieve-Vrouw prijkt *Onze-Lieve-Vrouw met Kind, door heiligen vereerd*, één van Rubens' meesterwerken en de uitdrukking van zijn Mariadevotie. Maria wordt door enkele cherubijntjes met een bloemenkrans gekroond. Het guitige Jezuskind op haar schoot kijkt lachend op naar zijn moeder en steekt speels de handjes uit naar de onbekende bisschop die neerknielt. Achter hem staat Maria Magdalena, het balsemkruikje in de hand, vergezeld van twee heilige vrouwen.

Juist onder zijn schilderij ligt de grafkelder waarin Rubens en zijn familie hun laatste rustplaats kregen. Oorspronkelijk zou de schilder in de Sint-Michielsabdij begraven worden, maar op zijn sterfbed op 27 mei 1640 paste hij zijn laatste wilsbeschikking aan en liet hij noteren: "Kiesende (syne) sepulture inde parochiaele kerke van St-Jacob." Met de bouw van de gotische kapel werd eerst begonnen in 1642, zodat hij er pas vijf jaar na zijn overlijden kon worden bijgezet.

Sint-Jacob de Meerdere is ook een halte voor wie onderweg is naar het graf van apostel Jacobus de Meerdere in het Spaanse Santiago de Compostela. De kerk bezit een relik van deze apostel. Wie de schelpenroute te voet volgt vanaf Sint-Jacob, wandelt een klein stukje van de *camino* naar Compostela, en komt zo vanzelf bij de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal, de moederkerk van ons bisdom.

In de kathedraal en in heel Antwerpen bekleedt Onze-Lieve-Vrouw een bijzondere plaats. Zij is dan ook patrones van de stad. Dat valt meteen op door de talrijke Mariabeelden die de stad rijk is. Vandaag tel je er nog ruim honderd binnen de Leien. In de kathedraal start een fotozoektocht voor jong en oud naar Onze-Lieve-Vrouwebeeldjes in de stad. De tocht van zo'n drie kilometer is beschikbaar via Kerknet en in de kathedraal zelf. Hij eindigt in het Begijnhof van Antwerpen.

Paus Franciscus vroeg ieder bisdom om tijdens het Jaar van Barmhartigheid een **Heilige Deur** te openen die de Deur van Barmhartigheid wordt genoemd. In ons bisdom opende mgr. Bonny de Heilige Deur van de kathedraal (dagelijks open van 14 tot 16 uur). Al wie door deze deur stapt, zal de liefde ervaren van God, die troost, vergeving en hoop biedt.

OP STAP MET MADONNA

Barmhartigheid is geen passief gebeuren. Je mag daarentegen – figuurlijk – in beweging komen en anderen bevrijden van alles wat hen gevangen houdt. De streek rond Hoogstraten nodigt uit om – letterlijk – te bewegen. Velen komen hier wandelen en fietsen. In samenwerking met de lokale toeristische dienst werden enkele routes uitgestippeld. Het vertrek- of eindpunt is telkens de Sint-Katharinakerk.

Fietstocht: Pater Pioroute langs kapelletjes

Speciaal voor dit Jubeljaar van de Barmhartigheid werd een nieuwe fietsroute uitgestippeld. De Pater Pioroute is in de eerste plaats een eerbetoon aan Pater Pio, de Italiaanse heilige wiens bronzen standbeeld in Meersel-Dreef jaarlijks duizenden bedevaarders aantrekt. Tegelijk brengt de route hulde aan Maria, die sinds oudsher ‘moeder van barmhartigheid’ wordt genoemd. Overal op Vlaamse wegen kom je haar tegen, ook in Hoogstraten. Deze route leidt je langs heel wat Hoogstraatste kapelletjes.

Barmhartigheidswandeling

Net als de fietstocht loopt deze wandeling van acht kilometer langs enkele kapelletjes. Aan het einde kom je voorbij de gevangenis van Hoogstraten. Wie wil, kan nog vijf kilometer verder wandelen naar de gevangenis en naar de kolonie van Wortel, in 1999 beschermd als uniek cultureel-historisch erfgoed in Europa.

Kinderzoektocht: Sporen langs het kasteel

De kinderen worden niet vergeten in dit Jubeljaar van de Barmhartigheid. Voor kinderen van zeven tot negen jaar werd een zoektocht op maat gemaakt van ongeveer vijf kilometer. Aan de hand van vragen en raadsels gaan ze op

pad naar de gevangenis van Hoogstraten en het mooie Gelmelslot. De zoektocht loopt tot en met zondag 2 oktober.

Vergeet niet om onderweg een doosje aardbeien te kopen. Die van Hoogstraten zijn onweerstaanbaar lekker!

Op ontdekking in de kerk

Een kleine gids, speciaal ontworpen voor het Jaar van de Barmhartigheid, is gratis te verkrijgen in de jubelkerk of op de toeristische dienst. De gids begeleidt je op je wandeling door de kerk en leert je kijken naar kunstwerken en beelden door ‘de bril van de barmhartigheid’. De vragen in het boekje helpen je om te bezinnen. Ook de gebedsteksten nodigen je uit om te verstillen.

Groenten en bloemen

Elk jaar sluit de openlucht tentoonstelling *Hoogstraten in groenten en bloemen* tijdens het derde weekend van september de zomer symbolisch af. Het concept ontstond in 1999 naar aanleiding van de opening van het pas gerestaureerde begijnhof. De verrassende driedimensionele creaties in bloemen, groenten en fruit lokken inmiddels tienduizenden kijklustigen.

Het ontwerpersteam zal dit jaar ook creaties uitwerken in het teken van barmhartigheid. De tentoonstelling is doorlopend vrij te bezoeken van 16 september om 18 uur tot en met maandagavond 19 september. Op zondag 18 september om 10 uur is er in de Sint-Katharinakerk een dankviering voor dit Jaar van de Barmhartigheid.

Info: Toerisme Hoogstraten, Vrijheid 149, 2320 Hoogstraten, 03 340 19 55, www.hoogstraten.be.

GROEP IN DE KIJKER

WERKNEMERS MOGEN BIJZONDER ZIJN IN LUNCHCAFE
BROWNIES & DOWNIES IN BAARLE-HERTOG

*“Wil je iets drinken?”, vraagt Monique, een van de bijzondere medewerkers in Brownies & downieS. “Een lekkere thee graag.” De brownie krijg ik er zo bij. Ik ben in Baarle-Hertog, de merkwaardige gemeente waar België en Nederland onafscheidelijk lijken. Evi Tuitjer en Bo Hendrickx, twee jonge vrouwen, openen er in maart de eerste Belgische vestiging van Brownies & downieS, een concept dat vijf jaar geleden door Nederlanders Thijs Swinckels en Teun Horck werd uitgedacht en ondertussen meer dan dertig filialen kent in Nederland en Kaapstad. De naam verklapt hun missie: **het beste lunchcafé zijn met goede producten en versbereide gerechten én tegelijk een werkplaats bieden aan mensen met een verstandelijke beperking of een afstand tot de gewone arbeidsmarkt.***

Lea Verstricht

Evi werkte in de gehandicapten- en verslaafdenzorg en had een bijbaan in de horeca, toen ze toevallig in een van de afdelingen van Brownies & downieS belandde. Dat is een Nederlandse restaurantketen waar mensen met het syndroom van Down klanten bedienen, afrekenen en

afwassen, samen met de rest van het personeel dat hen begeleidt indien nodig. Het leek Evi een gedroomde combinatie van verschillende passies in haar leven: kansen geven aan wie er geen of minder heeft en mensen verwennen met lekker eten. Ze nam contact en een half jaar later was het zover, dankzij de hulp van Bo, een jonge kennis die net afstudeerde in een economische richting. Bo zocht werk, maar wilde geen traditionele kantoorbaan. Een telefoontje van Evi en wat gesprekken verder begonnen ze samen aan het avontuur in Baarle-Hertog.

Inmiddels werken er in Baarle-Hertog naast de twee initiatiefnemers een cheffkok en vijf bijzondere medewerkers. Tot nu toe zijn het vooral Nederlandse werknemers omdat de Belgische wetgeving minder mogelijkheden biedt. De zaak werkt wel goed samen met de gemeentelijke overheid en met enkele scholen uit Turnhout. Zo lopen er leerlingen stage in het lunchcafé. Op die manier worden pogingen ondernomen om het concept ook in België ingang te doen vinden.

Langs beide kanten is er voldoening, weet Evi. “Mensen die zelden de kans krijgen om in het gewone arbeidscircuit aan de slag te gaan, zie je hier openbloeien. Ze hebben er deugd van om hier aan de slag te kunnen. Ze houden van het contact met mensen op het terras, en springen zelfs op hun vrije dag soms binnen”, vertelt de zaakvoerster. Ze knipoogt naar Corina, een van de bijzondere medewerkers, die net aankomt. “Waarom zou ik niet mogen langskomen op mijn vrije dag”, zegt ze lachend. “Ik ben hier graag. Lieve collega’s en een leuke werksfeer, wat wil je nog meer?”

Ook voor de klanten is het een bijzondere ervaring. Tot nu toe hebben Evi en Bo nog geen ontevreden klanten gehad. “Iedereen is hier heel vriendelijk en geniet blijkbaar ook van het andere leven dat zich hier aandient: het

tempo is rustiger, we nemen tijd voor elkaar, klanten vullen zelf hun bestelling in op een papiertje omdat Monique niet goed kan lezen, enzovoort”, vertelt Evi. Ook voor Evi en Bo betekent dit een meerwaarde, zowel praktisch, als emotioneel. “Waar krijg je nog een knuffel als het wat moeilijker gaat? De waardering die uitgaat van de bijzondere medewerkers en hun gevoel voor humor is moeilijk te vinden op andere plaatsen”, bedenkt Evi. “Tegelijk is het een leerschool. Je moet veel vanzelfsprekendheden achterlaten. Deze mensen houden je een spiegel voor: ben je wat te kortaf, dan krijg je het onmiddellijk op je bord. Voor onze bijzondere medewerkers is het goed om in de samenleving te kunnen functioneren. Voor de samenleving is het goed om zich bewust te worden van de mogelijkheden van mensen met een beperking.”

Het idealisme is nooit ver weg. Het is een voorwaarde om een café van Brownies & downieS te openen. Zonder idealisme zou je dit soort werk ook niet volhouden. Goed doen voor mensen geeft veel voldoening. Je kan gasten lekkere dingen voorschotelen of een fijne dag aanbieden (er is ook een Bed and Breakfast verbonden aan het pand in Baarle), maar het gaat verder. Er gaat bewust ook veel tijd naar het persoonlijk contact, tussen gasten en personeel, maar ook spontaan tussen gasten onderling. Voor alle partijen gaat het ruimer dan het louter economische: je mag hier ‘iemand’ zijn voor de andere. Net zoals de andere klanten, ging ook ik blij en enthousiast weg van deze bijzondere plek.

Brownies@DownieS
Molenstraat 5, 2387 Baarle-Hertog,
baarle@browniesanddownies.be
014 89 02 26.

DE KIOSK

MEDEDELINGEN

ZENDING

Anna *Anne-Mie* **Jonckheere**, pastoraal werkster, werd per 1 mei 2016 gezonden als gevangenisalmoezenier in de gevangenis van Turnhout, voor een periode van zes jaar. Ze behoudt haar overige functies.

OVERLIJDEN

Op 4 mei overleed Leopold **Vinken**, titulair kanunnik, pastoor in Schoten, Heilig Hart, *Deuzeld* en Schoten, Sint-Filippus, *De Horst* en voormalig professor aan het Diocesaan Seminarie van Antwerpen. Hij werd geboren in Merksem op 6 november 1942 en tot priester gewijd op 26 juni 1966.

Op 24 mei overleed Jef **Meeusen**, voormalig moderator van de priesterequipe in Brecht, Sint-Job, *Sint-Job-in-'t-Goor*; Brecht, Sint-Leonardus, *Sint-Lenaarts*; Brecht, Sint-Michiël; Brecht, Onze-Lieve-Vrouw van Lourdes, *Sint-Job-in-'t-Goor*; Brecht, Sint-Willibrordus, *Overbroek*; Wuustwezel, Sint-Antonius van Padua, *Sterbos*; Wuustwezel, Sint-Jozef, *Gooreind*; Wuustwezel, Onze-Lieve-Vrouw-Tenhemelopgenomen; Wuustwezel, Sint-Pieter en Pauwel, *Loenhout*. Hij werd geboren in Brecht op 15 juli 1943 en tot priester gewijd op 24 juni 1968.

STOPZETTING

Marianne **De Keyser**, pastoraal werkster, nam op 5 mei 2016 ontslag als pastoraal ziekenhuiswerkster in het AZ Sint-Jozef te Malle.

De samenwerking met Reiner **Loos**, educatief medewerker van CCV in het bisdom Antwerpen, werd op 24 maart 2016 beëindigd.

De bisschop stelt er prijs op bij deze gelegenheid zijn medewerkers van harte te danken.

DRUKKE TIJDEN VOOR ONZE KATHEDRAAL

Het zijn drukke tijden voor onze kathedraal. Niet alleen komen veel toeristen de schoonheid bewonderen van de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal, die na vijftig jaar restauratie opnieuw schittert als nooit tevoren, ook heel wat inwoners uit de provincie Antwerpen komen nieuwsgierig een kijkje nemen. Sinds januari kunnen zij gratis de kathedraal bezoeken. In het Heilig Jaar vinden ook veel pelgrims de weg naar de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal. Ook tijdens de vakantiemaanden ben je elke dag welkom tussen 14 en 16 uur om als pelgrim door de Heilige Deur te wandelen.

Door de Deur van de Barmhartigheid binnengaan of binnenrollen en even vertoeven bij de moeder van barmhartigheid: tijdens de Mariabedevaart op 17 mei genoten velen ervan, in het bijzonder ouderen en zieken, bewoners van woon-en zorgcentra, OKRA-groepen en Ziekenzorgkernen van ons bisdom. **1**

Op 4 juni werden de daklozen uitdrukkelijk uitgenodigd om door de Heilige Deur de kerk binnen te gaan. **2**

Op 14 augustus, de vooravond van het feest van Onze-Lieve-Vrouw-Tenhemelopneming, zal voor het eerst in vele jaren het genadebeeld van Onze-Lieve-Vrouw in processie naar buiten gedragen worden en een rondgang rond de kathedraal maken. Zo wil de katholieke gemeenschap duidelijk zichtbaar in de stad aanwezig zijn. Om 17 uur gaat mgr. Bonny voor in een eucharistieviering met zang.

Net als vorig jaar pakt de theologische bibliotheek van het TPC begin september uit met een grote boekenmarkt. Oudere boeken, maar ook (soms zelfs nog bijna nieuwe) dubbele exemplaren mogen weg tegen een zacht prijsje. Pater Nikolaas Sintobin komt ons doen lachen, maar ook nadenken. Vertrekpunt van zijn discours is zijn boek 'Jezuietengrappen, humor en spiritualiteit'.

Op 3 september van 10 tot 13.30 uur op het TPC, Groenenborgerlaan 149 in Antwerpen. Pater Nikolaas Sintobin spreekt van 11.15 tot 12.15 uur. Toegang is gratis.

© Martha Hoffenkamp

Kunstenaar Ruud Bartlema schilderde afbeeldingen van de zeven lichamelijke werken van barmhartigheid. Ons bisdom maakte er een set van zeven banners van als minitoonstelling met een map met kant- en-klare werkvormen. Te ontlene na reservatie bij Vicariaat Kempen, 03 312 55 15, ilse.deckers@bisdomantwerpen.be, Dekenaat Zuiderkempen, 0494 77 76 69, rene.hendrickx2@telenet.be en Bibliotheek TPC, martha.hoffenkamp@bisdomantwerpen.be, 0468 20 46 57.

Op 15 augustus gaat onze bisschop voor in een pontificale eucharistieviering om 10.30 uur en leidt hij de vespers om 17 uur. De kerk is gratis toegankelijk van 13.30 uur tot 14.30 uur. De volledige agenda vind je op www.dekathedraal.be (klik op agenda).

Andere redenen om de kathedraal met een bezoekje te vereren zijn de sculptuur *De man die het kruis draagt* van Jan Fabre **3** en de voorde- rende restauratie van het Schyvenorgel **4**. Het gedemonteerde orgel wordt in de kerk zelf her- steld en met grote precisie terug in elkaar gezet. "Momenteel wordt er gewerkt aan het pijpwerk dat in de kleine toren werd gestockeerd. De orgelkast staat er al terug maar het overgrote deel van de pijpen moeten nog teruggeplaatst worden", vertelt Peter Van de Velde, organist- titularis van de Antwerpse kathedraal. Hij hoopt dat het orgel eind dit jaar, 125 jaar na de oorspronkelijke inspelings, helemaal klaar is. Wellicht zal het in de paasperiode 2017 ingespeeld worden. Als alles naar wens verloopt, zou dan het vernieuwde Schyvenorgel in zijn barokkaderwerk moeten weerklinken in alle glorie. Info op www.facebook.com/schyvenorgel/

© Pascale Bernelmans

© Frank Barmüller

© Mark Walker

*"Hallo! Fijn kennis te maken!"
Hallo 2016 was een hoogfeest van ontmoetingen.*

IEDEREEN WIL VERANDEREN

Je kreeg ze misschien al in handen op de Hallo-dagen, of je vond ze in je brievenbus. De programmabrochure van CCV is hervormd. Waarvoor dat nodig is?

Er ligt al enige tijd een boek op mijn bureau. *Iedereen wil veranderen* luidt de titel. Het boek opent met de vaststelling dat onze wereld in een veranderingsmodus is verzeild geraakt, en "steeds intenser beroep doet op ons veranderingsvermogen". Ook kerkgemeenschappen ontsnappen niet aan deze trend. Een Kerk die midden in de wereld staat en betrokken wil zijn op wat daar gebeurt, dient steeds nieuwe wegen te zoeken om van betekenis te zijn in de samenleving.

Het begon in het jubeljaar van ons bisdom met de visietekst *Een houtskoolvuur met vis erop en brood*. Met die tekst tekende onze bisschop de toekomstlijnen voor de Kerk in ons bisdom. Even later kregen we een idee van wat pastorale eenheden zouden kunnen betekenen. Op dit moment wordt er hard aan gewerkt in de verschillende regio's. De opdeling van het bisdom in verschillende vicariaten (Kempen en Antwerpen als territoriaal vicariaat, en het vicariaat van de diensten) was een volgende logische stap. En ook CCV is als vormings- en begeleidingsdienst van ons bisdom betrokken in het herdenken en hertekenen van het landschap dat het bisdom Antwerpen is. Dat proces vraagt, zoals elk veranderingsproces, de nodige tijd.

Een eerste zichtbaar en tastbaar teken van dat proces is de vernieuwde programmabrochure. Met een nieuwe aanpak willen we ruimte scheppen om in de loop van het jaar in te spelen op actualiteiten. Die benadering moet het ons mogelijk maken om als dienst flexibeler te bewegen in een wereld in verandering. Per trimester zullen we een nieuwe folder uitgeven met alle info van de geplande vorming. Data die al gekend zijn zullen mee opgenomen worden.

Daarnaast blijven de andere kanalen hun werk doen en in belang toenemen. Zo geeft het CCV op regelmatige basis een Nieuwsbrief uit waarin alle activiteiten grondig worden aangekondigd. Mocht je deze nog niet ontvangen, schrijf je dan in via www.ccv.be/antwerpen/. Zo hoef je niets te missen. Natuurlijk kan je ook gewoon onze website trouw blijven bezoeken, die we voortdurend up tot date houden, net als onze Facebookpagina www.facebook.com/ccvant. We willen graag jouw Facebook-vriend(in) blijven of worden!

Lea Verstricht

Tomas Wallaert, *Iedereen wil veranderen. Waarom veranderingsprocessen wel kunnen slagen*, Lannoo, 2009.

HALLO! HALLO! HALLO!

Op 6, 7 en 8 juni werden de diocesane ontmoetingen *Hallo 2016* door honderden deelnemers gesmaakt. Na de start met een Emmaüs-bezinning onthaalde Ronald Sledsens telkens vier ervaringsgetuigen uit de vicariaten Antwerpen en Kempen. Prille netwerkervaringen vanuit pastorale eenheden kwamen in heuse Van Gils en gasten-stijl op tafel. Het centrale thema 'dialoog' werd belicht vanuit vier invalshoeken: communicatie bij de stappen naar pastorale eenheid, de betekenis van geloofsgesprekken daarin, het gesprek tussen wie wil vasthouden en wie op vernieuwing hoopt, in gesprek treden met nieuwe netwerkkernen. Brandend actuele thema's, zo bleek. Na de pauze volgden maar liefst twintig werkwinkels waarbij de focus op het geloofsgesprek lag. Dit weliswaar vanuit heel diverse bronnen: beeld, film, muziek, enzovoort. Een beknopte deelnemersflyer beloofde dat *Hallo 2016* nadien online nog doorloopt. Belofte maakt schuld. Op de website www.hallo2016.be kan je zelf nog heel wat materiaal raadplegen en downloaden: de bezinning, de meeste werkvormen, foto's, een inhoudelijke terugblik, ... Surf dus snel naar www.hallo2016.be!

Een overzicht van alle activiteiten die door de verschillende diensten, verenigingen en bewegingen in ons bisdom georganiseerd worden, vind je op www.bisdomantwerpen.be (klik op kalender in de linkerkolom) of via de link op www.relevant-bisdomantwerpen.be.

DOORKIJK

BEZINNING

De leerlingen van het zesde leerjaar van de basisschool Sint-Jan in Arendonk beeldden op verschillende manieren uit hoe zij aankijken tegen de vluchtelingencrisis. Een van de meest beklijvende kunstwerken is de mozaïek die zij samen maakten, elk een tegel, als kopie van de iconische foto van de peuter Aylan Kurdi, die dood aanspoelde op de kust van Bodrum nadat zijn bootje met vluchtelingen kapseisde.

© Basisschool Sint-Jan

KIND VAN GOD ZIJN IN MOEILIJKE TIJDEN

“

Wie een van zulke kinderen ontvangt in mijn naam, ontvangt Mij. En wie Mij ontvangt, ontvangt niet Mij, maar Hem die Mij gezonden heeft (Marcus 9, 37).

”

Onlangs schoot me een herinnering uit de lange retraite van ons vormingsjaar te binnen. Ik liep door Saint Anne's Park, Dublin. Normaal probeer je tijdens een retraite oogcontact met andere mensen te vermijden. Kwestie van de innerlijke rust niet te verstoren. Maar verderop wandelde een gezinnetje in mijn richting: een papa en een mama die aan weerszijden een peuter bij het handje hielden. Ik loop voorbij en kijk toch even op. En dan, nét op dat moment, kijkt de peuter me recht aan. Twee helblauwe ogen prikken doorheen de stilte, en treffen me vol in het hart. Het duurde toen even voor ik mijn spirituele gedachten weer bij elkaar kreeg.

Phil Bosmans zei ooit: "Kijk in de ogen van een kind en je ziet God." Zou hij gelijk hebben? En nu, enkele maanden na die vluchtige en toch niet zo vluchtige ontmoeting, zit ik te mijmeren: Wat zag ik daar in dat park?

Een klein mensje dat, met veel inzet en met een beetje hulp, zijn eerste stapjes op deze aardbol zet. En doet God dat ook niet: ons aanmoedigen om, met Zijn hulp, de wereld in te stappen en te zorgen voor Zijn schepping? Dat kinderlijke vertrouwen heeft toen in mij een verlangen gewekt om ook zo te vertrouwen in de Heer. En om, zoals Psalm 131 zegt, stil te worden in dat vertrouwen: "Ik heb mijn ziel tot rust gebracht, als een kind op de arm van zijn moeder."

Ik zag een wezentje dat je spontaan oproept te beminnen. Een kind dat het waard is om het met oneindige liefde te omringen. Toch weten zelfs ouders dat de liefde voor hun kind beperkt is, in tijd en ruimte. Ze weten ook dat zij fouten maken in de opvoeding. Ze weten dat de wereld voor hun kind misschien niet zo lief zal zijn als ze wel zouden willen. En daarom doet het kind ons ook verlangen naar zuivere, volmaakte liefde. Liefde zoals alleen een God die Liefde is, die kan geven en waarvan Jesaja zegt: "Zal een vrouw haar zuigeling vergeten, een moeder zich niet erbarmen over het kind van haar schoot? En zelfs als die het zouden vergeten, Ik vergeet u nooit! Kijk, in mijn handpalmen heb ik u geschreven en uw muren staan mij voortdurend voor ogen" (Jesaja 9, 14-16).

Daarnaast voelen we echter hoe beperkt onze liefde is voor al wie een beetje verder van ons af staat. Ik moest denken aan al die peuters met minder geluk. Herinner je je Alan Kurdi nog? Dat was de kleuter die op 2 september 2015 levenloos op de Griekse kust aanspoelde. De combinatie van de kinderlijke onschuld en de brute tragiek braken het hart van elk van ons. Opnieuw moet onze kwetsbare en gekwetste God – de Gekruisigde – huilen, denk ik dan, niet alleen om dat éne kind, maar ook om al die honderdduizenden die have en goed moeten verlaten.

En toch, die dag in december zag ik in Saint Anne's Park een helder blauw op een voor de rest – hoe typisch Iers – volstrekt grijze dag. Een sprankje hoop voor de wereld: het komt goed. Ik schrijf dit stukje trouwens post-22 maart 2016. We hebben verschrikkelijke dingen meegemaakt in dit land – zoveel miserie aangericht in een flits van een seconde. Nu, zoveel tijd later, deed het goed het beeld van het kind in het park voor ogen te halen. Ik herinnerde me wat het betekent om kinderen van God te zijn, zoals Paulus zegt: "De Geest die u ontvangen hebt, is er niet een van slaafsheid, die u opnieuw vrees zou aanjagen. U hebt een Geest van kinschap ontvangen, die ons doet uitroepen: Abba, Vader" (Romeinen 8, 15).

Walter Ceyskens

priester in de Sociëteit van Jezus

www.jezuïeten.org en www.wijselijknwetend.org

Walter Ceyskens

DOE DE TEST

HOE BARMHARTIG BEN JIJ ECHT?

HOE BARMHARTIG BEN JIJ?

Antwoord op elke vraag, noteer het nummer van de vraag en de letter van je antwoord. Onderaan de volgende bladzijde ontdek je hoeveel punten elk antwoord oplevert. Maak de som en kom te weten welke houding van barmhartigheid bij jou past.

Je ziet een bedelaar op straat.

- A. Je loopt om zodat je niet langs hem hoeft te passeren.
- B. Je maakt een praatje.
- C. Je geeft hem wat geld om er vanaf te zijn.
- D. Je stelt voor om iets te eten of te drinken te kopen.

Iemand in je klas wordt gepest.

- A. Je zegt dat het moet stoppen, maar ondertussen pest je gewoon mee.
- B. Je troost en bemoedigt het slachtoffer.
- C. Je zegt tegen de leerkracht dat er ingegrepen moet worden.
- D. Je doet niets.

Je zusje heeft dringend geld nodig voor een nieuw kleedje. Ze wil van jou lenen.

- A. Je leent haar spontaan geld.
- B. Je zegt dat ze het aan jullie ouders moet vragen.
- C. Je zegt haar dat ze moet wachten totdat ze voldoende heeft gespaard.

- D. Je leent haar geld en vraag er interest voor terug.

Je beste vriend of vriendin heeft met iemand afgesproken en jij bent jaloers.

- A. Je wenst je vriend of vriendin veel plezier.
- B. Je gaat thuis zitten mokken.
- C. Je wordt kwaad en wil hem of haar voorlopig niet meer zien.
- D. Je vraagt wanneer jullie wel kunnen afspreken.

Je moeder heeft voor jou een nieuw kledingstuk gekocht. Je vindt het echt niet mooi.

- A. Je draagt het toch maar alsof je het wel mooi vindt.
- B. Je zegt dat je het zo zonde vindt om het nu al aan te trekken. Het is net nieuw.
- C. Je zegt eerlijk dat je het niet mooi vindt en stelt voor het te ruilen.
- D. Je lacht haar uit om haar afschuwelijke smaak.

Je klasgenoot begrijpt niets van de wiskundeopdracht. Je hebt er zelf ook moeite mee.

- A. Je probeert het zo goed mogelijk uit te leggen.
- B. Je zegt dat je met rust gelaten wil worden omdat je het zelf ook niet begrijpt.

- C. Je stelt voor om samen extra uitleg bij de leerkracht te vragen.
- D. Je zegt dat wiskunde een stom vak is en dat je klasgenoot zich niet druk hoeft te maken.

Het is half drie 's nachts. Een vriendin belt je wenend op. Haar vriendje heeft het uitgemaakt.

- A. Je luistert naar haar en probeert haar zo goed en kwaad als het gaat te troosten.
- B. Je zegt haar zo vriendelijk mogelijk dat je morgen graag wil afspreken en dan naar haar wil luisteren bij een kop warme chocolademelk.
- C. Je snoert haar zo snel mogelijk de mond en zegt dat je wil verder slapen.
- D. Je stelt voor om naar haar toe te komen.

Zaterdagmiddag had je afgesproken om je grootouders te helpen met wat klusjes. Nu ben je plots uitgenodigd voor een toffe namiddag met vrienden.

- A. Je gaat toch naar je grootouders.
- B. Je gaat op stap met je vrienden.
- C. Je gaat op vrijdagmiddag helpen bij je grootouders en op zaterdag op stap met je vrienden.
- D. Je stuurt je broer naar je grootouders en jij gaat op stap met je vrienden.

JONGERENKATERN

Je moeder is ziek en vraagt je wat huishoudelijke taken over te nemen. Het blokverlof is net begonnen.

- A. Je helpt niet, maar je studeert ook niet.
- B. Je wordt kwaad: hoe durft ze dit van je te vragen nu de examens eraan komen.
- C. Je overlegt met je vader, zus en broer en je burens en stelt een schema op waarbij je de taken verdeelt.
- D. Je studeert, helpt je moeder en slaat de wekelijkse sporttraining over.

In jullie dorp komt een asielzoekerscentrum.

- A. Je vindt dat maar nikts: laat die vluchtelingen ergens anders heengaan.
- B. Je vindt het best spannend zoveel andere culturen in jullie dorp en je wil graag meedenken hoe deze mensen bij jullie kunnen integreren.
- C. Je gaat naar een inspraakavond tegen het asielzoekerscentrum.
- D. In je klas stel je voor om de vluchtelingen met zelfgebakken taarten te verwelkomen.

HOE BARMHARTIG BEN JIJ?

0 - 10 punten: Ikke ikke ikke ...

Barmhartigheid is een woord dat niet in jouw woordenboek voorkomt. Je vindt het allemaal maar onzin: oog hebben voor de ander. Zeker als dat ten koste gaat van jouw eigen gewin. Dat kan misschien allemaal best goed gaan, tot je zelf een probleem hebt en je hulp van anderen nodig hebt. Hopelijk staan er dan wel mensen voor jou klaar.

10 - 20 punten: Ik wil wel helpen maar ik weet niet hoe ...

Je hebt oog voor de noden van de ander. Vaak zie je het leed wel gebeuren, maar weet je niet goed wat je moet doen. Je wil graag je best doen om je steentje bij te dragen. Je wil het echter niet te vaak ten koste laten gaan van jezelf. Een gezonde houding die zeker zal doen groeien in barmhartigheid!

20 - 25 punten: Wat een bewogen engagement heb jij!

Je hebt oog voor de ander. Je voelt precies aan wie wat wanneer nodig heeft en weet dat direct te koppelen aan de juiste actie en de juiste houding. Daarnaast versta jij feilloos de kunst van zelfzorg: anderen kunnen beroep doen op je zonder dat het ten koste gaat van jezelf!

25 - 30 punten: Als ik kon toveren ...

Dan zag de wereld er heel anders uit. Jij wil altijd voor anderen het beste. Je ziet wat er nodig is en aarzelt geen moment om het goede te doen voor de ander. De barmhartigheid voor de ander gaat nogal eens ten koste van jezelf. Probeer ook eens voor jezelf te zorgen.

1A-0, 1B-2, 1C-1, 1D-3 • 2A-0, 2B-3, 2C-2, 2D-1 • 3A-3, 3B-1, 3C-2, 3D-0
4A-3, 4B-1, 4C-0, 4D-2 • 5A-3, 5B-1, 5C-2, 5D-0 • 6A-2, 6B-1, 6C-3, 6D-0
7A-1, 7B-2, 7C-0, 7D-3 • 8A-3, 8B-1, 8C-2, 8D-0 • 9A-0, 9B-1, 9C-2, 9D-3
10A-1, 10B-3, 10C-0, 10D-2

PLUG & PLAY

Wat hebben Van Gogh, Rubens, Renoir, Rothko en Chagall gemeen? Allen passeren ze de revue op de Wereldjongerendagen. Natuurlijk niet in levende lijve! Wel op prenten. IJD Antwerpen en IJD Brugge ontwikkelden immers in kader van het voorprogramma van de Wereldjongerendagen een kunstzinnig inspiratiespel op basis van beroemde en minder beroemde schilderijen van deze grootmeesters. Het spel kan gebruikt worden als kennismakingsmethodiek of als bezinningsmethodiek. Het is geen afgewerkt spel. De spelers moeten zelf de nodige inbreng doen. De prenten dienen slechts ter inspiratie of ter aankleding van een ruimte. Ze kunnen ontleend worden via de infotheek van IJD Antwerpen.

DE BRAAMBES

IJD Antwerpen wenst iedereen een zalige vakantie, vol fijne ontmoetingen, leuke dagen en bovenal veel zonschijn. We zien iedereen graag in september uitgerust terug!

WAS JIJ ERBIJ?

Tevreden blikt Herman van Veen terug op de monumentale doeken die hij begin juni met geest, ziel en lichaam schilderde in de Sint-Anna-ten-Drieënkerk. 'Relevant' was er heel even bij en genoot. "We vroegen hem vorig jaar om in onze kerk te exposeren", vertelt Erik Balbaert van Sint-Anna. "Pourquoi pas?," antwoordde Van Veen. Het werd meteen de titel van de tentoonstelling die nog tot 25 september loopt (elke zaterdag van 14 tot 17 uur en zondag van 12 tot 17 uur. Toegang is gratis.) "Herman werkte het idee uit als een totaalspektakel voor lichaam, ziel en geest. Zijn doeken zijn geïnspireerd op de kleuren van de glasramen en het spel van het licht door de glasramen", vertelt Erik enthousiast. "Hij schreef ook een gedicht van veertig regels, geïnspireerd op het getal veertig uit de Bijbel, en maakte bij elke regel een

Op 29 april organiseerde het Onze-Lieve-Vrouwinstituut in de Sint-Catharinaparochie in Boom een Dag van de Dienstbaarheid. De laatstejaars zetten hun beste beentje voor om de kerk en het parochiecentrum te laten blinken.

Lichtpuntjes van hoop in een wereld die soms koud en donker lijkt. Vierhonderd passanten staken op 2 april voor de poorten van de Sint-Pieterskerk in Turnhout evenveel kaarsjes aan als teken van verbondenheid met een ontelbaar mensen op de vlucht. De idee voor deze 'light a candle' komt van Inspirelli Turnhout & Oud-Turnhout en Dekenaat Kempen-Oost. Op 29 oktober kun je op dezelfde plek een kaarsje branden voor al wie we verloren hebben. Wees erbij!

Alles wordt opgehangen en rechtgezet voor de herdenking van honderd jaar Eerste Wereldoorlog op 21 mei door het Bisdom bij de Krijgsmacht, het Bisdom Antwerpen, de Antwerpse Raad van Kerken en Pax Christi Vlaanderen. Ze stonden stil bij het leed dat zoveel mensen honderd jaar geleden trof, maar ook bij de gruwel en het geweld van de oorlog dat zoveel mensen vandaag nog steeds overkomt. De kern van de vraag is hoe we samen onderweg naar vrede kunnen gaan.

Padre Patxi Silanes Susaeta begeleidt op 22 mei een groep pelgrims van de Spaanse gemeenschap van Sint-Catharina in Hoboken op bedevaart naar Banneux.

schilderij. Ook deze werken kun je bekijken. Daarnaast ontdekt de bezoeker bovendien een selectie tekeningen van kinderen uit lagere scholen in de stad Antwerpen. Op uitnodiging van Herman van Veen maakten ze een tekening bij het Verdrag van de Rechten van het Kind, dat hij voor hen herschreef. In de traphal wordt tot slot de biografie van Van Veen uitgebeeld."

Plaats: Sint-Anna-ten-Drieënkerk, Hanegraafstraat 1, 2050 Antwerpen.

Herman van Veen veilt zelf veertig tentoongestelde werken in de kerk op 25 september om 15 uur.

Recitals met jonge organisten en muzikanten op 31 juli, 21 augustus en 25 september, telkens om 17 uur.

Toegang 10 euro.

Info op www.sint-anna-ten-drieen.be

© Lea Verstricht

Nee, dit is geen groepje dat optrad op het Songfestival, wel op de 'Sounds for peace'-finale in de Arenbergsschouwburg in Antwerpen. Op 24 april organiseerden de jongeren van Sant'Egidio er een muzikwedstrijd voor jongerengroepen en bands. Elke deelnemer werd gevraagd een originele song te brengen over 'vrede' en 'samenleven'. De jury met Josje Huisman van K3, comedian Kamal Kharmach en Pieter Wieërs van Sant'Egidio kozen de 21-jarige studente Lore Baeten als winnares met haar nummer over de aanslagen van 22 maart in Brussel. Volgend jaar mag zij ons land vertegenwoordigen op de internationale wedstrijd 'Play Music, Stop Violence' in Rome. De 'Friends Malle', jongeren tussen twaalf en zestien jaar die wekelijks ouderen bezoeken in een rusthuis, sleepten met hun nummer 'Vrienden zonder Grenzen' de publieksprijs in de wacht.

Op schoolreis naar Antwerpen op 3 april tussen allerlei bezoeken aan bezienswaardigheden mochten de leerlingen van klasje 4B van de katholieke lagere school De Krinkel uit Zwijndrecht hun bokes opeten in het bisschopshuis. Tot zijn spijt miste de bisschop het kleine grut net omdat een vergadering uitliep. De leerlingen kregen een kaartje met informatie over het bisdom en een indrukwekkende stempel, maar om een of andere redenen lagen de cupcakes meer in de smaak.

Vijftig jaar geleden werd het zaadje van de Sint-Jansparochie in Aartselaar geplant. Het ontkiemde tot een levendige gemeenschap. Om te vieren dat ze dit jaar vijftig jaar bestaat, plantte de parochie in april een boom. Een jonge boom, die nog sterk kan vertakken en flink kan groeien.

Kleding inzamelen en daarmee goederen en fondsen werven voor ontwikkelingshulp: een beproefde formule, die Wereld Missie Hulp al dertig jaar inzet. Missiezusters en -paters zijn een sterk, maar uitstervend ras. Op het familiefeest in Boechout eind april werd alvast duidelijk dat er aflossing is van de wacht. Ter gelegenheid van haar dertigste verjaardag blikt de organisatie in het boek 'Dienstbaarheid in de praktijk' terug en staat ze stil bij de evolutie van de missiewerking en hoe die vandaag een eigen invulling krijgt met de oproep van onze paus tot solidariteit en ecologisch bewustzijn. Te bestellen bij WMH, www.wereldmissiehulp.be

HET VOORVAL UIT HET LEVEN GEGREPEN

DE LUISTERAAR

Op deze bladzijde niet snel een naam, maar de uitzondering bevestigt de regel. Want Frans Van Steenberghe werd 75 en dat verdient een kleine elege. "Mannekes, vandaag zien we de hysterische vrouw", begon hij met fasetstem. Het groepje seminaristen dat het college pastoraalpsychologie bijwoonde, rekte de nekken in de richting van de deur om zo dadelijk een anatomisch exemplaar van de *mulier hysterica vulgaris* onder ogen te krijgen. In die tijd waren de wanden van het TPC nog volgestouwd met toonkasten van priester-bioloog Van In. Aangezien daar een complete krokodil in lag, kon je er als seminarist ook wel zoiets vreemdsoortigs als een vrouw in vermoeden. Maar de pastoraalpsycholoog behoefde geen didactisch materiaal om zijn betoog kleur en geur te geven. Eenvoudige korte zinnen in een logische volgorde gedebiteerd en in een vraag- en antwoordstijl waar je, zoals bij een catechismus, zelf nooit aan te pas kwam, lieten dergelijk diepe indruk in de cortex van de 'mannekes', dat ze verrukt anticipeerden op wat er verder komen zou. "Hoe herkennen we de hysterische vrouw? We herkennen de hysterische vrouw na afloop van een zondagse preek op het bordes van de kerk! Wat zegt dan de hysterische vrouw? Ze zegt: 'Pastoor ik vond uw preek schitterend. Heeft u er ook een uitgetikt velletje van?' Welke fout maakt vervolgens de pastoor? Hij zegt: 'Kom even mee naar de pastorie, dan geef ik u die!' Wat doet de hysterische vrouw, terwijl de pastoor haar enkele minuten in keuken of wachtkamer alleen laat? Ze vindt een stofdoek en begint over bibelots te wrijven tot de pastoor terugkeert! Wat zegt ze dan? Ze zegt: 'Ik zal die vod wel even meenemen om ze te wassen.' En wat gebeurt er dan? Dan staat ze één dag later met die vod netjes gewassen en gestreken weerom in de

gang en wat gebeurt er dan? Dan zegt ze: 'Er zit een vlek op uw broek!' En wat gebeurt er dan? Dan gaat de broek uit, mannekes. Uit!" Hij zweeg en wachtte tot het einde van het lesuur om de gênante positie van de herder in de gang in ons te laten doordringen. De meesten hadden de ogen diep neergeslagen, sommigen uit plaatsvervangende schaamte, anderen om hun rijke verbeeldingskracht af te schermen. Van de overige momenten dat hij gesproken heeft, herinner ik me omwille van mijn eigen ouderdom geen enkel. Van de eindeloos vele uren dat hij gezwegen heeft, haast iedere seconde. Want dat betrof altijd een luisteren naar mij. Miljoenen uren luisteren naar mensen omdat hij nu eenmaal gedreven werd door zijn verlangen om de wereld te bevrijden van de angst. En omdat hij als geen ander begreep dat verlossing door Christus meer effect heeft als genezing van innerlijke verscheurdheid eraan voorafgaat.

Ronald Sledsens

Ronald Sledsens

© Jan Wellfens

relevant

geloof / kerk / mens / maatschappij

Volgende keer:

Onvoorwaardelijk barmhartig

www.relevant-bisdomantwerpen.be

